

Reda KISELYTĖ
Rokiškis

VYŠNIŲ SKONIS

Pajūriu tipeno lengvas vėjas. Jis gainiojo smėlio smiltis. Viena su kita lenktyniavo jūros bangos. Džiaugėsi poilsiautojai, kad rūpesčių kraites paliko namuose. Jie užsimerkdavo ir vėl godžiai žiūrėdavo į jūros bangas. Svarbiausia, kad iš žmonių vidinio pasaulio pasitraukdavo kasdienybės rutina, o likdavo dabartis, geros emocijos ir sielų spindesys. To spindesio glėbyje maudėsi Rugilė ir Rokas. Jie mėgavosi jūros šėlsmu, vasaros viešnagė, laimingomis akimirkomis ir gyvenimo džiaugsmu.

Rokas žiūrėjo į jūrą, bet kartu nenuleido akių nuo kompiuterio ekrano. Jis mokėjo rikiuoti tiesioginio darbo ir laisvalaikio gaires. Roko pasaulyje tilpo viskas, o Rugilė grožėjosi jūra, žiūrėjo į vėjui besipriešinančius kirus ir dar spėjo ramiai skaityti knygą. Prieš atostogas Rugilė troško tokio poilsio ir pagaliau jos svajonei buvo lemta išsipildyti.

Rokas džiaugėsi, kad jo skruostus bučiavo ir glamonėjo saulės spinduliai. Jis net nepajuto, kad supuojamas švelnių glamonių užsnūdo. Rokas nebeskyrė realybės nuo sapno. Jo viduje kunkuliavo emocijos, tankiai plakė širdis, jį užliejo nepaprastas jausmas. Vyriškis girdėjo švelniai skambančią muziką. Tai buvo jo mėgstamo kompozitoriaus, pianisto Raimondo Paulo melodija, kuri skambėdavo per filmą „Ilga kelionė per kopas“. Jis ir sapne prisiminė legendinę pasaulinio garso latvių aktorę Lilitą Ozoliną, sukūrusią šiame filme Martos vaidmenį. Tik dabar Rokas matė pajūriu einančią ne Martą, o savo žmoną Jūratę, sudaužytus gintaro rūmus, išėjusius iš namų vaikus, o širdyje jautė neapsakomą širdgėlą ir skausmą, nors nuo to laiko praėjo jau keli metai, bet skausmas nė kiek nesumažėjo tik galbūt su praradimais Rokas susitaikė ir dar labiau užsigrūdino.

Sapne vienus epizodus keitė kiti. Veiksmas vyko lyg filmo juostoje. Niūrias emocijas nustelbė jautrūs ir šilti sapno fragmentai. Rokas vėl regėjo šviesius savo gyvenimo epizodus, matė karštą meilę Jūratei. Rokas taip ją mylėjo, kad jam atrodė, juk šios moters mylėti daugiau jau nebeįmanoma. Sunku buvo patikėti, kad žemėje egzistavo tokia meilė, paprastai tokios meilės istorijos gyvena tik pasakose.

Kažkada Rokas ir Jūratė kūrė savo svajonių pasaką, augino joms sparnus ir nokino brandų gyvenimo derlių. Deja... Sunokinus gyvenimo pasakos derlių, lieka sunkiausia užduotis – jį branginti ir išsaugoti. Šios užduoties įgyvendinti jiems nepavyko. Žmonės pasuko skirtingais keliais...

Saulė bučiavo Roko skruostus. Ji keitė odos spalvą, o sapne Rokas matė artėjančią Jūratę. Ji rieškučiose nešė spindinčius gintarėlius – jūros auksą. Viskas buvo taip tikra, artima ir labai brangu. Roko

širdyje tebeliepsnojo karšta meilė gyvenimo moteriai. Kitaip ir būti negalėjo... Ši dvasinė būseną valdė Roka. Prieš meilės galią Jūratei, Rokas buvo bejėgis, mažas ir silpnas tarytum kūdikis. Kaip ir gyvenime, taip ir sapne, Roko meilė Jūratei žydėjo pačiais nuostabiausiais žiedais. Jos žiedlapiai krito Rokui po kojomis. Jis įsisupo į nepaprastą meilės svaigulį, kuris nešė Roka į paslaptinę pasaulį. Čia Rokas ir pabudo, taip ir neprisilietęs prie spalvingosios paslapties vartų...

Ošė motulė jūra, lengvais žingsniais tipeno nenuorama vėjas, saulė bučiavo poilsiautojų skruostus ir amžinai atvertas geltono smėlio akis. Pabudęs iš sapno, Rokas nieko daugiau ir nematė. Čia niekas ir nepasikeitė. Šalia jo sėdėjo Rugilė. Ji žiūrėjo į jūrą, o kartu ir tebeskaitė knygą. Rokui buvo labai keista. Čia susipynė sapno ir realaus gyvenimo gijos. Savyje jis jautė sumaištį. Vyras ką tik bendravo su dviem moterimis. Jos buvo čia, šalia jo. Labai greitai Roko mintys įgavo pradinę padėtį, jos nesiblašė, neklajojo, o jas sugražinti į realybę buvo labai paprasta. Rokas buvo ištikimas ir sąžiningas savo žmonai Jūratei, todėl jį ir valdė nepaprastas ramybės jausmas. Tai buvo jau ne sapnas. Čia pat kalbėjo jūros bangos, o kartu ir atsivėrė švari Roko sąžinė, kuria jis galėjo rašyti ataskaitą ant balto popieriaus lapo...

Rokas ilgai žiūrėjo į besikeičiantį jūros veidą. Dangus keitė spalvas, o nenuorama vėjas ir toliau žaidė su stipriai plasnojančiais kirais. Staiga Rokas pažvelgė į Rugilę ir jos paklausė:

– Rugile, gal valgysi ledų su vyšniomis?

Rugilė Rokui nusišypsojo ir nieko neatsakė, o jos paslaptinė šypsena visada reiškė sutikimą. Per švelnų smėlį Rokas nupėdino atnešti ledų su vyšniomis, o Rugilė ir toliau skaitė knygą, žiūrėjo į jūros bangas ir akimis sekė tostantį laivą. Jos ausyse skambėjo kompozitoriaus, pedagogo Laimučio Vilkončiaus dainos „Laivas“ fragmentai.

Sugrįžęs Rokas ištiesė ranką ir padavė Rugilei porciją ledų su vyšniomis:

– Rugile, prašau! Tai mano mėgstami ledai su vyšniomis!

Rugilė atsistojo. Jos basas kojas kuteno smėlio smiltelės ir ji tuo mėgavosi. Kaip visada nuoseklyji Rugilė nepraleido Roko ištartos frazės ir labai rimtai jo paklausė:

– Rokai, ką žmogaus gyvenime reiškia vyšnios?

Rokas šyptelėjo ir negalvodamas tarė:

– Pirmiausia man jos asocijuojasi su uogiene ir kompotu.

– O jeigu giliau pagalvotum, – nesutiko su atsakymu Rugilė.

Rokas pradėjo vardinti:

– Pyragai, tortai su vyšniomis, košės, salotos su vyšniomis... Rugile, aš gi ne kulinaras. Žinai, o silkė su vyšniomis, gal būtų visai skanus patiekalas? Poetė Danutė Mažeikienė rašė apie silkių sriubą. Ją pagardinus vyšniomis, tikriausiai būtų labai įdomus skanėstas. Ką apie tai manai?

Rugilė ramiai šypsojosi ir negailėjo Rokui komplimentų:

– Tavo viduje, kaip visuomet netrūksta kūrybiškumo, išradingumo ir unikalių idėjų. Žaviuosi Tavo sumanymais, Rokai!

– Ačiū, ačiū, Tau Rugile! Tu savo komplimentais, kaip liaudyje mėgstama sakyti, uždėjai ant torto vyšnaitę! Čia toks jau platus patiekalų pasirinkimas, kad ir mes jau pradėsime norėti valgyti, – nebenustygo vietoje Rokas ir baigė valgyti ledus su vyšniomis.

Po tokio žaismingo pokalbio įsivyravo tylą ir ramybė. Jau norėjosi pabraidyti po jūrą, pasivaikščioti ir Rugilė pirmoji išpyškino tai, ką galvojo:

– Užteks apie tą silkių sriubą su vyšniomis! Gal truputį pajudėkime.

Rokas susidėjo daiktus ir ruošėsi eiti. Pajūriu vaikščiojo poilsiautojai, o mažas berniukas lesino du kirus. Paukščiai buvo įžūlūs, o berniukas juokėsi iš visos širdies. Jam patiko nauja atrakcija, o kirai tik ir gardžiavosi duonos gabalėliais.

Rugilė šypsojosi ir juokėsi. Rokui labai patiko matyti besijuokiančią Rugilę. Jis įsitarė, kad jo gyvenime moters tikros šypsenos ir nuoširdaus juoko trūko, bet tai jau praeities detalės.

– Aš žinau, kad man jau nebereikia vartyti perskaitytos knygos puslapių. Tegu visa tai išliks praeityje, – kalbėjo Rokas

Norėdama išblaškyti slogius debesėlius, Rugilė pratęsė pokalbį apie vyšnias.

– Aš dažnai mėgstu giliau paanalizuoti žodžių simbolinę reikšmę. Dabar jau pažodžiui nebeprisakysiu, kas rašoma apie vyšnias „Simbolinių reikšmių žodyne“, bet kažką prisimenu, – kalbėjo Rugilė.

Jie vaikščiojo pajūriu, o Rokas nuosekliai klausėsi Rugilės pasakojimo. Jų pokalbį sutrukdydavo jūros bangų mostai, pro šalį einantys žmonės, bet abu pašnekovai turėjo tiek minčių, kad atrodė jie kalbėtų dieną ir naktį, o jų pokalbiai neišsektų, neišsisemtų...

– Vyšnia... Pražydusiai vyšnios šakelei buvo teikiama ypatinga gyvybingumo jėga. Jos žiedas – tyrumo, grožio ir laimės simbolis, o vėjo nupūstas vyšnios žiedas dar ir šiandien simbolizuoja laikinumą ir trapumą, – kalbėjo Rugilė.

– Aš manau, kad įvairiose šalyse vyšnių žydėjimas ir vaisių brandinimas turi savus pasakojimus, mitus ir simbolius, – įsiterpė Rokas.

– Taip, turi. Esu skaičiusi, kad anglai tiki, kad prie namų pasodinta vyšnia neša laimę, o Kinijoje ir Japonijoje jos žiedai yra pavasario ir jaunystės simbolis, – pasakojimą papildė Rugilė.

Rokas šyptelėjo ir tarė:

– Mano mąstymas tikriausiai labiausiai artimas kinams ir japonams. Gal todėl aš visada mąstau pozityviai ir jaunatviškai!

Tik Rugilė nebegalėjo nuslėpti juoko:

– Rokai, aš manau, kad tu esi tikras lietuvis! Rašytiniai šaltiniai liudija, kad lietuvių tautosakoje vyšnių sodas simbolizavo gražų, laimingą ir nerūpestingą gyvenimą, o krikščionybėje, tai rojaus vaisius. Rokai, tu nepakartojamas, mėgsti iš stiklainio kabliuoti ne bet kokią, o rojaus vaisių uogienę, – savo mintis įtikinamai dėstė Rugilė.

Rokas ramiai žiūrėjo į jūrą. Jis tarytum tolo nuo pasakojimo, bet širdies gelmėse mąstė ne tik apie vyšnių, bet ir apie gyvenimo skonį. Rokui vyšnių skonis, tai ir buvo jo gyvenimo dalis, o teko patirti saldų ir rūgštų skonį... Saldus skonis – jo beprotiška meilė Jūratei, vaikams, namams, kiekvienam kaimo žmogui, kurį Rokas gerbė, mylėjo ir vertino. Šeima Rokui buvo, tarsi styginis instrumentas, kuriuo jis norėjo groti visą gyvenimą, bet nebesusiderino stygos. Kartais atsitinka ir taip...

Pasaulis nestovi vietoje. Jis kinta. Kito ir žmonių santykiai. Gyvenimo kampai nusiglūndavo ir vėl tapdavo aštrūs. Tik realybė visada turėjo ir turi savo veidą, o jis visada negali būti šviesus ir švelnus. Tai gal ir buvo vyšnių rūgščioji pusė Roko gyvenime.

Šiandien savo delnuose Rokas laikė saują vyšnių. Jos buvo saldžios ir rūgščios... Saldus vyšnių skonis buvo tai, kad jis pirmas mokėjo atleisti tiems, kurie jį galbūt kažkada įžeidė. Jis dabar giliai suprato, kad tik vienodi paukščiai buriasi į pulkus, kad jis savo kelyje sutiko tokius žmones, kurie kasdien mokė pasiekti vis naujų aukštumų. Rokas giliai širdyje nešiojo mintį, kad klysti yra žmogiška, o atleisti – dieviška. Jis laikėsi tokios gyvenimo nuostatos, kurios pagrindas buvo sąžiningumas, tolerancija ir atsakomybė.

Saldžia vyšnaite Rokas laikė ir Rugilę, kuriai jis daug ką galėjo papasakoti iš savo saldaus ir rūgštoko gyvenimo užkulisių. Rugilė mokėjo klausyti ir įsiklausyti. Rokas širdimi jautė, kad tai buvo nepaprastos gyvenimo akimirkos. Jų pomėgiai skyrėsi. Rugilė domėjosi literatūra ir teatru.

Pajūriu vaikščiojo du žmonės, atrodė, kad su savo skirtingais pasauliais, bet kartu ir labai panašiais. Tik pajūryje niekas nesikeitė. Saulės spinduliai bučiavo jūras bangas ir gelsvas smėlio garbanas. Rugilė rankose laikė labai jai brangų leidinį. Tai muziejininko Vytauto Bagdono knygą „Mūsų Ferdinandas TOKI JI PRISIMENAME“. Tai atsiminimų knyga apie Lietuvos aktorių, teatro režisierių Ferdinandą Jakšį.

– Rokai, aš su tavimi pasidalinsiu dar viena saldžia vyšnaite. Tau papasakosiu ne vieną prasmingą istoriją apie mūsų gerbiamą ir mylimą menininką Ferdinandą. Tai buvo aktorius iš Dievo malonės. Žmogus legenda, pavyzdys mums visiems. Visą gyvenimą laikykimės šios taisyklės, kad kuo daugiau meilės atiduosime kitiems, tuo daugiau jos liks mums. Taip ir gyveno mylimas aktorius.

Visais laikais žmonių polėkis buvo nesustabdomas, pažinimo alkis nenumaldomas, o saldžios vyšnios visuomet buvo gardžios.

Vakarėjo... Jūroje spalvų paletę paskandino saulė. Nuostabus spalvų žydėjimas. Rokas žiūrėjo į jūroje skęstančią saulę ir tyliai prabilo:

– Aš noriu, kad gamtos buveinės ir mūsų bendravimo pasaka niekada nesibaigtų!

Niekas nepasikeitė ir šį kartą. Rugilė paslaptinai šypsojosi ir tikėjo, kad šios pasakos niekas nepažudys, nepaskandins...

Ramiai kalbėjo jūra. Du žmonės burnoje jautė saldžių vyšnių skonį.
